کلنگ طرح توسعه گردشگری گلستان برای چندمین بار به زمین زده شد

«آشوراده»؛ جزیره‌ای میان وعده و توسعه

بابک رحیمیان | تنها جزیره ایرانی خزر پس از سه دهه کشمکش و وعده، دوباره هفته گذشته با حضور معاون رئیس جمهور شاهد مراسم آغاز طرح گردشگری شد؛ پروژه‌ای که یک بار در سال ۱۴۰۲ نیز کلنگ آن به زمین خورده بود اما این بار معاون رئیس‌جمهور در همان مراسم هشدار داد کلنگ‌زنی بدون تجهیز کارگاه را آغاز پروژه نمی‌داند!

حالا قرار است طرحی با سرمایه‌گذاری ۶۰ هزار میلیارد ریال و اشتغال بیش از هزار نفر اجرا شود؛ اما پرسش اصلی این است که چرا آشوراده در سه دهه گذشته بارها تا آستانه اجرا رفته و هر بار متوقف شده و آیا این بار قرار است واقعاً اتفاقی در جزیره رخ دهد؟

داستان از کجا شروع شد؟

آشوراده برای گلستان فقط یک جزیره نیست بلکه این قطعه کوچک در شرقی‌ترین بخش شبه‌جزیره میانکاله، در مجاورت خلیج گرگان و دریای خزر، بخشی از یک مجموعه طبیعی کم‌نظیر است که ارزش آن فقط در چشم‌انداز و ساحل خلاصه نمی‌شود و قرار بود قطب گردشگری شمال شود.

برای نخستین بار در سال‌های ابتدایی دهه ۸۰ ایده تبدیل آشوراده به یک مقصد بزرگ گردشگری سر زبان‌ها افتاد و حتی در سال ۱۳۸۴ حدود ۳۸۰ هکتار از اراضی جزیره در قالب طرح گردشگری به بخش خصوصی واگذار شد.

این واگذاری بعدها با ورود دستگاه‌های نظارتی و قضایی متوقف و سند مربوط نیز باطل شد و در همین راستا سازمان بازرسی در سال ۱۳۹۳ اعلام کرد نمونه مشابهی از واگذاری در سال ۱۳۸۴ رخ داده و با ورود دستگاه‌های نظارتی و قضایی متوقف شده است.

در همان سال‌ها تصور برخی مدیران از آینده آشوراده بسیار بزرگ بود و از تبدیل جزیره به قطب گردشگری و حتی «کیش شمال» سخن می‌گفتند و برای ساخت هتل، رستوران، مراکز تفریحی و فعالیت‌های گردشگری آبی برنامه‌هایی مطرح می‌کردند و جالب اینجاست که مدیران و گزارش‌های آن‌ها در همان سال‌ها نشان می‌دهد حتی برای پایان عملیات ساخت دهکده گردشگری نیز زمان‌بندی چندساله اعلام می‌کردند اما واقعیت این است که هیچ‌یک از این وعده‌ها محقق نشد و این پروژه در حد کلنگ‌زنی باقی ماند.

تلاش مسئولان در سال ۱۳۹۳

ایجاد یک منطقه گردشگری از همان ابتدا یک پرسش اساسی درباره مالکیت زمین، نحوه واگذاری و حدود اختیارات دستگاه‌ها در یک منطقه حفاظت‌شده به میان آورده بود چون آشوراده بخشی از پناهگاه حیات‌وحش میانکاله بود و همین مسئله موجب می‌شد هر بار که طرح توسعه مطرح می‌شود، پای سازمان حفاظت محیط زیست، منابع طبیعی، میراث فرهنگی، دستگاه قضایی و نهادهای نظارتی نیز به میان بیاید.

به این ترتیب پروژه‌ای که قرار بود موتور گردشگری گلستان باشد خیلی زود به پرونده‌ای چندلایه تبدیل شد؛ پرونده‌ای که در آن توسعه اقتصادی، مالکیت، قانون، حفاظت محیط زیست و منافع سرمایه‌گذار همزمان با یکدیگر درگیر بودند.

البته باید سال ۱۳۹۳ را یکی از مهم‌ترین نقاط عطف داستان آشوراده عنوان کرد چون در آن سال تفاهم‌نامه‌ای میان سازمان حفاظت محیط زیست و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری امضا شد که مسیر تازه‌ای برای اجرای طرح گردشگری باز کرد. بر اساس روایت‌های رسمی در دولت یازدهم و سفر هیئت دولت به گلستان اجرای طرح گردشگری آشوراده مورد توجه قرار گرفت و در همین ارتباط اعلام شد حدود ۱۰ درصد جزیره در قالب منطقه ویژه گردشگری مورد استفاده قرار خواهد گرفت اما این بار هم گزینه حدود و میزان مداخله در طبیعت موجب توقف این پروژه شد.

از یک سو مدیران استانی، آشوراده را فرصتی برای ایجاد اشتغال و رونق اقتصادی می‌دانستند و از سوی دیگر کارشناسان محیط زیست درباره ظرفیت محدود اکولوژیک منطقه هشدار می‌دادند، بنابراین همین اختلاف موجب شد طرح به جای حرکت مستقیم به سمت اجرا، وارد چرخه‌ای از جلسات، اصلاحات، مجوزها، اعتراض‌ها و توقف‌ها شود.

> در طول این سال‌ها آشوراده یک روز دهکده گردشگری معرفی می‌شود، روز دیگر منطقه ویژه گردشگری و یک بار طرح طبیعت‌گردی نام می‌گیرد و این تغییرات نشان می‌دهد مدل نهایی توسعه آشوراده طی سال‌های گذشته تثبیت نشده است

تمدید وعده در سال ۱۳۹۷

چهار سال پس از کش و قوس‌های متعدد در نهایت در خرداد ۱۳۹۷ «سیدمناف‌هاشمی» استاندار وقت گلستان اعلام کرد طرح گردشگری آشوراده پس از طرح در شورای عالی شهرسازی و دریافت مجوز، تا یک ماه آینده اجرایی خواهد شد.

هاشمی در آن زمان مدعی شد بیش از ۲۰ نشست ملی و استانی درباره پروژه برگزار کرده و همه توافق‌ها با سازمان حفاظت محیط زیست انجام شده است اما ظاهراً وعده‌های استاندار وقت نیز نتوانست این جزیره را به توسعه نزدیک کند!

۱۴۰۰؛ سالی که طرح آشوراده کوچک‌تر شد

در سال‌های بعد یکی از مهم‌ترین تغییرات، کوچک شدن ابعاد طرح بود و بر اساس گزارش‌های رسمی طرحی که در مقطعی در سطح ۳۸۰ هکتار مطرح شده بود، در جریان اختلافات و ملاحظات محیط زیستی به ۳۸ هکتار و سپس به ۲۲ هکتار کاهش یافت.

هدف این بود که بخش مداخله مستقیم در جزیره محدود شده و فعالیت طبیعت‌گردی در محدوده‌ای نزدیک به بافت قدیمی آشوراده انجام شود و البته این تغییر در واقع اعترافی ضمنی به یک واقعیت مهم بود که «آشوراده ظرفیت هر نوع گردشگری را ندارد».

در سال ۱۴۰۰ نیز شورای عالی شهرسازی و معماری درباره محدوده‌های مختلف آشوراده و میانکاله تصمیماتی گرفت که محدودیت‌های جدی برای استقرار برخی کاربری‌های اقامتی، تجاری و خدماتی در محدوده ۲۲ هکتاری ایجاد می‌کرد و بخشی از فعالیت‌های گردشگری به اراضی پشتیبان در محدوده بندرترکمن منتقل می‌شد یعنی طرحی که روزی قرار بود آشوراده را به یک مقصد بزرگ و پرساخت‌وساز تبدیل کند به‌تدریج مجبور شد از حجم ساخت‌وساز فاصله بگیرد.

۱۴۰۲؛ سال فرود یک کلنگ دیگر بر جزیره

در ۳۰ آذر ۱۴۰۲ رئیس جمهور وقت در سفر به گلستان در آشوراده حضور یافت و عملیات اجرایی طرح طبیعت‌گردی را آغاز کرد و البته به یاد دارم که در آن زمان از پایان حدود ۲۵ سال بلاتکلیفی سخن گفته شد و پس از آن روایت رسمی این بود که موانع حقوقی و اجرایی کنار رفته و طرح آماده ورود به مرحله اجراست، اما امروز در نخستین هفته شهریور ۱۴۰۵ شاهد مراسم کلنگ‌زنی دوباره در این جزیره هستیم و یک پرسش ساده اما مهم در اذهان شکل می‌گیرد که اگر عملیات اجرایی در سال ۱۴۰۲ آغاز شده بود چرا در سال ۱۴۰۵ دوباره باید برای آغاز عملیات کلنگ به زمین زده شود؟

جزیره در میان تضاد نگاه

آشوراده نمونه روشنی از تضاد میان دو نگاه است چون یک نگاه می‌گوید گلستان یکی از کم‌برخوردارترین استان‌ها از نظر درآمدهای گردشگری است و از آنجا که ظرفیت‌های طبیعی فراوانی دارد نمی‌تواند برای همیشه از این ظرفیت‌ها صرفاً به دلیل محدودیت‌های محیط زیستی چشم‌پوشی کند و نگاه دیگر می‌گوید آشوراده بخشی از یک اکوسیستم بسیار حساس است و توسعه گردشگری اگر از ظرفیت منطقه فراتر برود، ممکن است همان چیزی را از بین ببرد که گردشگر برای دیدنش به جزیره می‌آید.

باید اذعان کرد هر دو نگاه بخشی از واقعیت را در خود دارند اما مشکل اصلی در سه دهه گذشته این بوده که پاسخ روشنی برای جمع کردن این دو نگاه در یک طرح واحد وجود نداشته است.

گره کور مالکیت اراضی

نخستین گره در توسعه آشوراده موضوع مالکیت اراضی بوده که از مهم‌ترین دلایل توقف این طرح و اختلاف حقوقی درباره زمین‌های جزیره است، البته در سال‌های گذشته واگذاری بخشی از اراضی آشوراده مطرح و حتی سند مالکیت برای بخش‌هایی صادر شد اما بعداً با ورود دستگاه‌های نظارتی و قضایی این روند متوقف و اسناد باطل شد.

در سال‌های اخیر یکی از موانع اجرای طرح، اختلاف میان بنیاد مسکن و منابع طبیعی درباره مالکیت حدود ۱۹ هکتار از اراضی روستای قدیمی آشوراده بود که در نهایت با ورود دستگاه قضایی، این مسئله تعیین تکلیف و راه برای اجرای طرح باز شد. گزارش‌های رسمی در سال ۱۴۰۲ تأکید کردند حل این اختلاف حقوقی یکی از شروط مهم برای امکان اقامت گردشگران در بافت قدیمی روستا بوده است بنابراین بخشی از تأخیر آشوراده را باید در حل نشدن اختلافات حقوقی و مالکیتی جست‌وجو کرد.

از طرفی دومین گره و جدی‌ترین مناقشه آشوراده همواره محیط زیست بوده است که مرکز پژوهش‌های مجلس در سال ۱۳۹۹ درباره طرح گردشگری آشوراده هشدارهای جدی مطرح کرد.

نبود ثبات در طرح توسعه

در طول این سال‌ها آشوراده یک روز دهکده گردشگری معرفی می‌شود، روز دیگر منطقه ویژه گردشگری و یک بار طرح طبیعت‌گردی نام می‌گیرد و این تغییرات نشان می‌دهد مدل نهایی توسعه آشوراده طی سال‌های گذشته تثبیت نشده و به ثبات نرسیده است.

تا زمانی که طرح نهایی، مالکیت، حدود مداخله، مجوز محیط زیست، نحوه تأمین زیرساخت و مدل سرمایه‌گذاری مشخص نباشد، کلنگ‌زنی بیشتر یک رویداد سیاسی و رسانه‌ای است تا آغاز یک پروژه و شاید به همین دلیل باشد که «عبدالکریم حسین‌زاده» معاون رئیس‌جمهور در مراسم اخیر آشوراده تأکید کرد کلنگ‌زنی بدون تجهیز کارگاه، استقرار نیرو و ورود مصالح را آغاز پروژه نمی‌داند و خواستار تجهیز کارگاه شده است.

در مراسم اخیر اعلام شده طرح با سرمایه‌گذاری ۶۰ هزار میلیارد ریال اجرا می‌شود و برای بیش از هزار نفر شغل ایجاد خواهد کرد. همچنین اعلام شده فاز نخست باید از هفته آینده وارد مرحله اجرایی شده و امید است سال آینده در همین زمان افتتاح شود.

این وعده در شرایطی مطرح شده که در سال ۱۳۹۷ نیز استاندار وقت وعده داد طرح در مدت یک ماه اجرا می‌شود و در سال ۱۴۰۲ نیز عملیات اجرایی رسماً آغاز شده بود.

بنابراین شاید مهم‌ترین مطالبه از مدیران امروز این نباشد که بگویند «آشوراده را اجرا می‌کنیم» چون مردم بارها این جمله‌ها را شنیده‌اند، به همین منظور مطالبه امروز باید این باشد: «دقیقاً چه چیزی، در چه تاریخی، با چه سرمایه‌ای، توسط چه پیمانکاری و با چه میزان پیشرفت اجرا خواهد شد؟».

گردشگری؛ فرصت یا تهدید

حسین گلستانه یکی از فعالان حوزه محیط زیست در این استان به ما می‌گوید: اگر اجرای طرح با رعایت ظرفیت‌های محیط زیستی انجام شود، آشوراده می‌تواند یکی از مهم‌ترین موتورهای گردشگری گلستان باشد اما باید در نظر داشت که ورود گردشگر فقط به معنای فروش بلیت قایق نیست از همین رو اگر زنجیره اقتصادی درست طراحی شود، یک گردشگر می‌تواند برای حمل‌ونقل، اقامت، غذا، صنایع دستی، راهنمای محلی، خرید محصولات بومی و خدمات تفریحی هزینه کند.

وی با تأکید بر اینکه در این پروژه نباید تمام فشار گردشگری روی جزیره تخلیه شود، معتقد است: باید بخش بزرگی از خدمات گردشگری در سرزمین اصلی مستقر شود.

وی به عنوان یکی از مخالفان این طرح اذعان می‌کند: آشوراده در یک منطقه حفاظت شده قرار دارد و هر افزایش در تعداد گردشگران به معنی افزایش رفت‌وآمد، تولید زباله، مصرف آب، تولید فاضلاب، آلودگی صوتی، رفت‌وآمد قایق‌ها و فشار انسانی بر حیات‌وحش است، ازاین‌رو اگر این مسائل کنترل نشود، پروژه‌ای که با شعار «طبیعت‌گردی» آغاز شده می‌تواند به عامل فرسایش طبیعت تبدیل شود.

وی از مسئله فاضلاب به عنوان یکی از جدی‌ترین نگرانی‌ها یاد می‌کند و ادامه می‌دهد: در منطقه‌ای حساس مانند میانکاله، ورود پساب تصفیه‌نشده می‌تواند تبعاتی بسیار فراتر از محدوده یک هتل یا اقامتگاه داشته باشد بنابراین پیش از افزایش تعداد گردشگر باید ظرفیت آب، سامانه جمع‌آوری و تصفیه فاضلاب، مدیریت پسماند، برق، حمل‌ونقل و امدادرسانی مشخص باشد.

گلستانه یادآور می‌شود: این منطقه یکی از زیستگاه‌های مهم پرندگان مهاجر و از مناطق بااهمیت برای فک خزری در سواحل ایران است بنابراین حضور گسترده انسان و فعالیت‌های تفریحی بر زیستگاه این گونه‌ها پیامدهای جبران‌ناپذیری خواهد داشت.

وی با اشاره به این موضوع که شاید درآمد از یک گردشگر در کوتاه‌مدت قابل محاسبه باشد، اما ارزش اقتصادی یک اکوسیستم سالم در بلندمدت بسیار ارزشمندتر است به ما می‌گوید: اگر قرار باشد برای جذب گردشگر، زیستگاه را تغییر دهیم، دیگر چیزی برای گردشگر آینده باقی نمی‌ماند.

وی یادآور می‌شود: آشوراده را نباید به جایی تبدیل کرد که گردشگر برای دیدن طبیعت وارد شود و حضور خودش موجب نابودی همان طبیعت شود.

انرژی

مدیرعامل برق منطقه‌ای باختر:

۳۳۰ مگاولت‌آمپر ظرفیت جدید ایستگاه‌های برق در یک سال ایجاد شد

آزاده فراهانی | مدیرعامل شرکت برق منطقه‌ای باختر گفت: ۳۳۰ مگاولت‌آمپر ظرفیت جدید ایستگاه‌های برق از هفته دولت سال گذشته تا هفته دولت امسال به شبکه این شرکت افزوده شده و پنج پروژه خط انتقال نیز به طول ۴۰ کیلومتر تکمیل و وارد مدار شده است.

مجتبی داودآبادی در نشست با اصحاب رسانه در اراک افزود: شرکت برق منطقه‌ای باختر در گستره جغرافیایی سه استان مرکزی، همدان و لرستان فعالیت می‌کند و منطقه زیر پوشش آن حدود ۷۸ هزار کیلومتر مربع وسعت و نزدیک به ۵ میلیون نفر جمعیت دارد.

وی بیان کرد: وظیفه اصلی شرکت‌های برق منطقه‌ای، انتقال و ترانزیت انرژی میان مناطق مختلف کشور و تأمین برق شرکت‌های توزیع و مشترکان بزرگ است و برق سه شرکت توزیع نیروی برق استان‌های مرکزی، همدان و لرستان توسط شرکت برق منطقه‌ای باختر تأمین می‌شود.

داودآبادی گفت: موقعیت جغرافیایی منطقه باختر در مرکز کشور موجب شده این منطقه در مسیر اصلی تبادل انرژی میان جنوب، شمال و مرکز کشور قرار گیرد و سالانه حدود ۴۰ میلیارد کیلووات ساعت انرژی از این شبکه عبور کند که بالاترین میزان ترانزیت انرژی در میان شرکت‌های برق منطقه‌ای کشور است.

وی اظهار کرد: در نیمه نخست سال، بخش قابل توجهی از انرژی از جنوب به سمت شمال و مرکز کشور منتقل می‌شود و در نیمه دوم سال، جهت تبادل انرژی متناسب با شرایط شبکه تغییر می‌کند.

داودآبادی گفت: در سال نخست اجرای این برنامه، هدف ۵۰۰ مگاواتی استان پیش از پایان سال محقق شد و اکنون حدود ۹۲۰ مگاوات نیروگاه خورشیدی در استان مرکزی به شبکه برق متصل است. وی تأکید کرد: این میزان ظرفیت خورشیدی، استان مرکزی را در جایگاه نخست کشور قرار داده و سهم قابل توجهی از ظرفیت نیروگاه‌های خورشیدی متصل به شبکه کشور در این استان متمرکز شده است.

جدول ۹۵۱۹

طراح: محمدرضا علی‌زاده zadehalireza@gmail.com

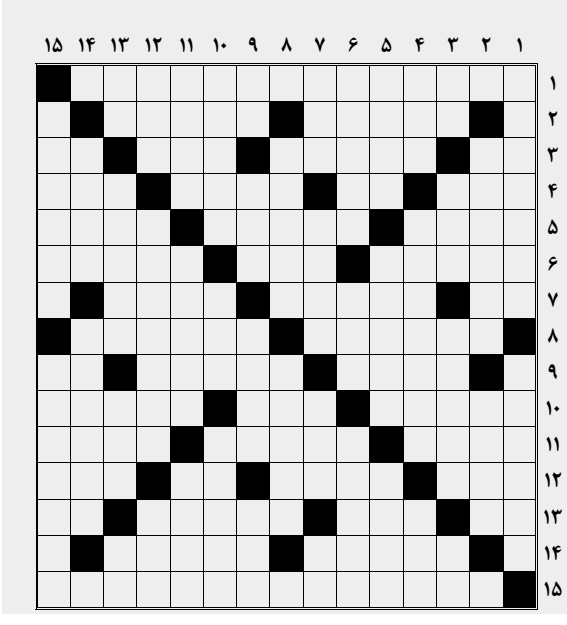

افقی

۱. ۷۳ تا به آن بیفزایید، سیستم پیشرفته موشکی بومی ایرانی است ۲. پارچه پنبه‌ای ارزان قیمت - التیام ۳. گرمای شدید - بخش پایینی پیراهن - توستر - نشان جمع ۴. بازی فرنگی - ضمیر درون - نومید - دارایی ۵. پول واحد اتحادیه اروپایی - از انواع روغن خوراکی - پیامبری ۶. ابزار ردزنی - مادر باران - وسطی ۷. صوت ندا - طول - از لوازم تحریر ۸. از انواع بستنی - پسر جنگل ۹. برج کبوتر - لبخندزنان - دریا ۱۰. از انواع کولیس - نهی از بردن - از انواع تصاعد ریاضیاتی ۱۱. بازیکن اسبق تیم ملی فوتبال ایتالیا ملقب به بودای کوچک - پرنده ترازونشین - پزشک ۱۲. خداوند - صدای بلند موسیقایی - ۱۰۰ مترمربع - یکصدویازده ۱۳. قدم یکپا - افراد یک کشور - خودرو حمل مایعات - حرف مکرر ۱۴. شهری نفتی در عراق - سرزنشگر ۱۵. بازیکن سابق تیم فوتبال پرسپولیس که آخر تیر ماه امسال از دنیای بازیکنی خداحافظی کرد

عمودی

۱. وسواس زیاد به خرج دادن - از انواع نور خودرو ۲. زمین‌دار بزرگ - شاخه‌ای از اتومبیلرانی که با اتومبیل‌های مخصوص جاده انجام می‌شود ۳. سرنیزه - عضوی از دستگاه گوارش - از علوفه‌جات - قلیل ۴. گندم سوده - شاخه‌ای از ورزش کاراته - مخفف من‌را ۵. سوغاتی مشهد - خرده چوب، آهن و امثال آن - کشف زکریای رازی ۶. دریاچه‌ای در سیستان و بلوچستان - پول خرد مهاراجه - برنج نکوبیده ۷. چه بسیار - اسباب سرگرمی کودکان - واحد سرعت باد - ویتامین جدولی ۸. در این منزل اهل وفایی ... - حیران ۹. صفحه اینترنتی - ماده بیهوشی - قارچ - شیمی کربن ۱۰. آزادی - برگشتن - خباز ۱۱. پوست برنج و جو - محل علم‌آموزی - پله اتوبوس ۱۲. ذره باردار شیمیایی - دروازه‌بان تیم فوتبال پرسپولیس تهران که از سپاهان به این تیم پیوست - تیراندازی ۱۳. عدد قرن - روز نباشد - پیشوندی معادل ده - نفس خسته ۱۴. آسیاب خانگی - جایی که نی فراوان روییده باشد ۱۵. دریایی در اروپا که به صورت مصنوعی به دریای شمال و دریای سفید وصل شده است - از اقمار اورانوس
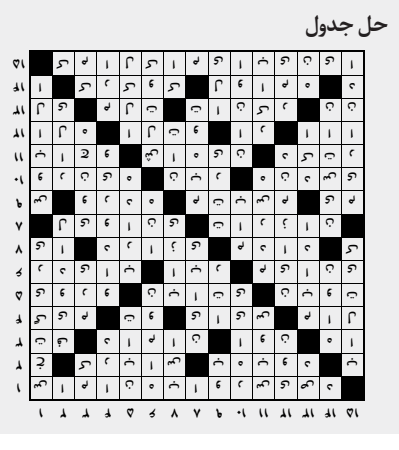
حل جدول